

Maarakennuspäivät 2026

**Kunnat muutoksen
tiellä – uusia mahdollisuuksia
infra-alalle**

Pirjo Sirén, johtaja, yhdyskunta ja ympäristö

Muutoksen tiellä – uusia mahdollisuuksia infra-alalle

Kaupungit ja kunnat kasvun,
kaupunkikehityksen ja elinvoiman ajureina

Kaupungit ja kunnat investoijina ja
ylläpitäjinä

Kaupungit ja kunnat juridisessa murroksessa

Kestävät kaupungit ja kunnat

**Kaupungit ja kunnat
kasvun, kaupunki-
kehityksen ja
elinvoiman ajureina**

Kaupungit kasvun, kaupunki-kehityksen ja elinvoiman ajureina

Kaupunkien strategioiden 2026-2029 yhteiset nimittäjät

- **Kestävä kasvu = kasvua, mutta hallitusti kestäväään kaupunkirakenteeseen**
- Lisää asukkaita, yrityksiä, työpaikkoja ja investointeja
- Olemassa olevan kaupunkirakenteen yhteyteen joukkoliikennekäytävälle, täydennysrakentamisen keinoin, vähähiilisesti, luonnon ja ilmaston reunaehdoilla
- **Kaupunkikehitys kilpailukyvyn välineenä**
- Yritysalueet, vihreän siirtymän investoinnit, osaamis- ja innovaatiokeskittymät
- Vahvistaen kansainvälistä kilpailukykyä
- **Elinvoima rakentuu osaamisesta**
- Korkeakoulut, tutkimus ja kansainväliset osaajat kasvun perustana
- **Kestävyys laajenee ilmastosta luontoon**
- Hiilineutraalisuus on muuttumassa ilmasto- ja luontopositiivisuudeksi

Kaupungit ja kunnat kasvun, kaupunkikehityksen ja elinvoiman ajureina

Raitiotiet ja isot liikennehankkeet myös kaupunkikehityshankkeita

Kuva Aarni Rautio

Kaupungit kasvun, kaupunki-kehityksen ja elinvoiman ajureina

MAL-sopimusten seuraava kehitysaskel

- **Tavoitteena kaupunkiseutujen kestävän kasvun ja kilpailukyvyn tukeminen:**
 - Parempi saavutettavuus ja toimivat työmarkkinat
 - Riittävä asuntotuotanto ja kestävä yhdyskuntarakenne
 - Vaikuttavat kaupunkikehityshankkeet, toimiva joukkoliikenne ja kestävä liikkuminen
 - pitkäjänteinen yhteistyö ja rahoitus
- **Tarvitaan:**
 - Maankäytön, asumisen ja liikenteen tasapainoista kehittämistä
 - Kestävää kaupunkikehitystä tukevia toimia
 - Joukkoliikenteen, kävelyn, pyöräilyn ja raideliikenteen kehittämistä - ei valtakunnallisten valtatiehankkeiden
 - **Valtion pitkäjänteistä sitoutumista MAL-yhteistyöhön**
 - **EU-rahoituksen täysimääräistä hyödyntämistä yhteisten prioriteettien pohjalta**

Kaupungit kasvun, kaupunki-kehityksen ja elinvoiman ajureina

Kaupunkien ja kuntien kilpailukyky laajemmin rakentuu saavutettavuudesta

- **Hyvä saavutettavuus mahdollistaa**
- yritysten investoinnit, kasvun ja toimivat logistiset ketjut,
- työmarkkinoiden toimivuuden ja osaavan työvoiman saatavuuden,
- Kaupunkiseutujen ja alueiden kilpailukyvn, huoltovarmuuden ja kestävän kasvun
- **Toimiva liikennejärjestelmä on kokonaisuus**
- Valtion väylät yhdistävät alueet kansallisiin ja kansainvälisiin markkinoihin.
- Satamat, lentoyhteydet, rataverkko ja päätiet mahdollistavat alueiden yhteydet
- **Kaupunkien ja kuntien katuverkko, joukkoliikenne ja maankäyttö mahdollistavat ihmisten ja yritysten arjen**

Suomi tarvitsee selkeät kansalliset prioriteetit kansainvälisten yhteyksien kehittämiseen ja niitä tukeviin investointeihin

Kaupungit kasvun, kaupunki-kehityksen ja elinvoiman ajureina

- **Selkeät prioriteetit**
 - kansainvälisiä yhteyksiä vahvistavien hankkeiden arviointi ja priorisointi
 - investointien kohdentaminen vaikuttavimpiin kohteisiin
- **Näkymä liikenneverkkoon**
 - tavoiteltu palvelutaso eri osissa väyläverkkoa
 - kansallisesti merkittävien kehittämishankkeiden priorisointi
 - ennakoitava rahoitus kunnossapitoon ja investointeihin
- **Pitkän aikavälin näkymä myös liikkumispalveluihin**
 - joukkoliikenteen ja liikkumispalveluiden tavoiteltu palvelutaso
 - toimiva raideliikenteen markkina ja ostoliikenteen palvelutaso
 - lentoliikenteen strateginen kehittäminen saavutettavuuden, elinvoiman näkökulmista

Kaupungit ja kunnat investoijina

Kaupungit ja kunnat investoijina

Lyhyt katsaus kuntainfran talousvuoteen

Infran käyttökulut 2024

- Kadut, yleiset alueet n. 1,65 mrd. €
- Puistot ja yleiset alueet 365 milj. €
- Joukkoliikenne noin 1,3 mrd. €

Yhteensä n. 3,315 mrd. €/vuosi

*) Huomattavaa, että katuverkon käyttökulut nousseet viime vuosina.

Infrainvestoinnit 2024

- Liikenneväylät, katuverkko 1,2mrd €
- Puistot, yleiset alueet 102 milj. €
- Joukkoliikenne 77 milj. €

Yhteensä n. 1,4 mrd. € /vuosi

Väyläviraston investointiohjelma (2024-2031)

Suunniteltu rahoitus kohdistui eri väylämuodoille:

- rautateille 1,6 mrd. €,
- maanteille 1,2 mrd. € ja
- vesiväylille 0,2 mrd. €.

Yhteensä n. 3 mrd. € kahdeksana vuotena

Lisäksi on ollut perusväylänpidon pieniin parantamishankkeisiin on käytettävissä noin 755 milj. €.

Kaupungit ja kunnat investoijina

Investointien ja infran keskeiset talousluvut

1

Kokonaisinvestoinnit (2015-2024)
yhteensä: **40 mrd. €**,
3,6–4,4 mrd. €/v

Infrainvestoinnit (2015-2024)
yhteensä 15,7 mrd. €,
osuus 40 % kaikista investoinneista

2

Infrainvestoinnit keskittyvät suuriin
kaupunkeihin.

Liikenneväylät suurin investointierä,
noin 10 mrd. € 10 vuodessa.

3

**Lähivuosien investointien
korkea taso jatkuu**, se mahdollistaa
kasvun ja kehittämisen.

Kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin
(kaikki julkinen infra, joukkoliikenne)
noin 2 miljardia euroa vuodessa.

4

Tärkeä havainto:

Infran investointien ja käyttötalouden
kokonaiskuva haastava koostaa, toiminta on
organisoinut eri tavoin ja raportointi on
erilaista.

**10 vuoden aikana
peruskunnat
investoineet noin
40 miljardia euroa
(infra, toimitilat).**

**Yli 20 000 asukkaan
kuntien (54 kpl v. 2024)
investoinnit 78 %
kaikista investoinneista.**

Infrainvestointien rakenne (2015–2024)

- Infrainvestoinnit kattoivat v. 2015–2024 noin 40 % peruskuntien kaikista bruttoinvestoinneista. Kuntien liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet, vesihuolto- ja joukkoliikenneinvestoinnit ovat yhteensä 15,7 miljardia euroa
- Kunnat ja kuntayhtymät ovat investoineet infraan ja liikenteen palveluihin yhteensä noin 18 miljardia euroa
- Kuntakonserneihin kuuluvien yhtiöiden investointeja ei ole sisällytetty (liikevaihto on kuitenkin iso)

Kaupungit ja kunnat investoijina

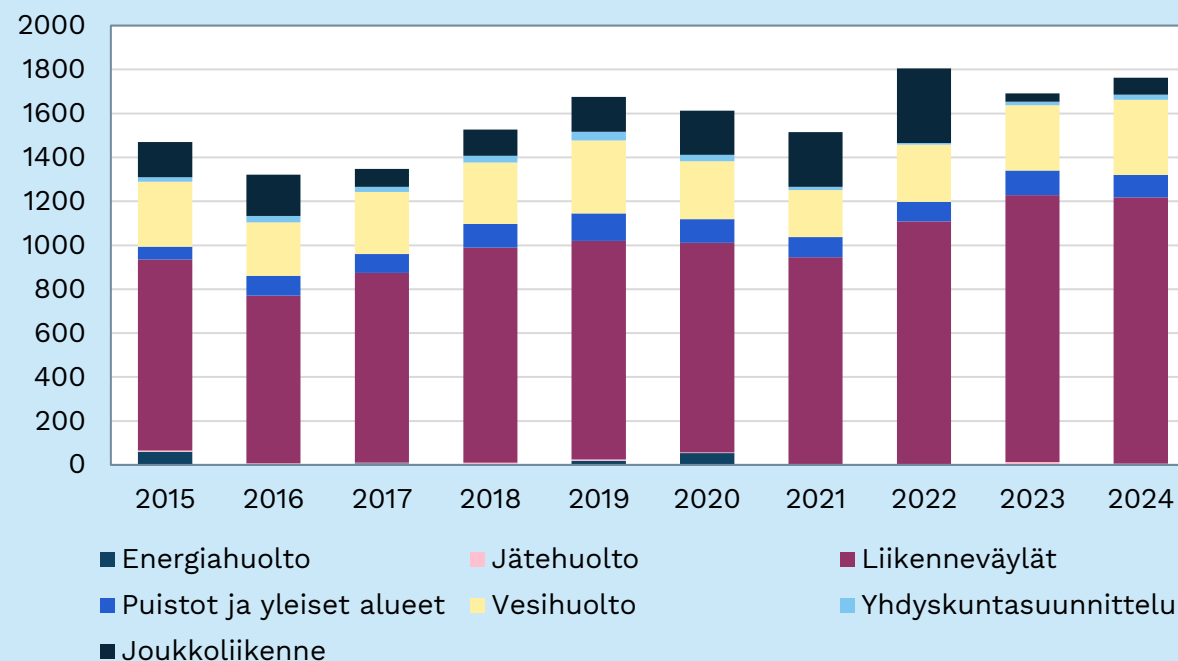
Infrainvestointien rakenne (2015–2024)

Infran rakentaminen dominoi peruskuntien investointeja.

Suurimmat investointiluokat

- 1) Liikenneväylät noin 10 mrd. €
→ ylivoimaisesti suurin kokonaisuus
→ sisältää kadut ja jalankulun ja pyöräilyn väylät
- 2) Vesihuolto noin 2,8–3 mrd. €
- 3) Joukkoliikenne noin 1,6 mrd. €
- 4) Puistot ja viheralueet (noin 1 mrd. €) ja muut pienemmät yhdyskuntasuunnittelu (0,2 mrd. €)

Bruttoinvestoinnit infraan ja liikenteeseen emokunnissa (miljoonaa euroa)

Kaupungit ja kunnat investoijina

Tulevat investointitarpeet (2025–2027)

Investointitarve ei ole laskemassa – pikemminkin kasvaa

Ovat luokkaa 2,5 miljardia vuosittain jatkossakin

Talousarvioiden investointien perusteella kunnat investoivat selvitykseen valituille palveluluokille noin 2,5 miljardia euroa vuodessa.

- Kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin noin 2 miljardia euroa vuodessa
- Koneisiin ja kalustoon noin 230 miljoonaa euroa vuodessa
- Maa- ja vesialueisiin noin 330 miljoonaa euroa vuodessa
- Investoinnit painottuvat voimakkaasti suuriin kaupunkeihin

Koko maa	Bruttoinvestoinnit yhteensä milj. eur		
	2025	2026	2027
Investointimenot yhteensä (brutto)	5 110	5 309	5 069
Aineettomat hyödykkeet	155	129	130
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 924	2 117	2 019
Koneet ja kalusto	255	227	212
Maa- ja vesialueet	325	344	333
Muut aineelliset hyödykkeet	14	10	10
Osakkeet ja osuudet	284	218	195
Rakennukset	2 153	2 265	2 171
Rakennukset: muut	439	455	401
Rakennukset: opetus- ja kulttuuritoimi	1 620	1 728	1 714
Rakennukset: sosiaali- ja terveystoimi	94	82	56
Rahoitusosuudet investointimenoihin	161	134	107
Investointihyödykkeiden luovutustulot (brutto)	587	388	390
Valitut kohteet yhteensä	2 504	2 688	2 564
Osuus kaikista	49 %	51 %	51 %

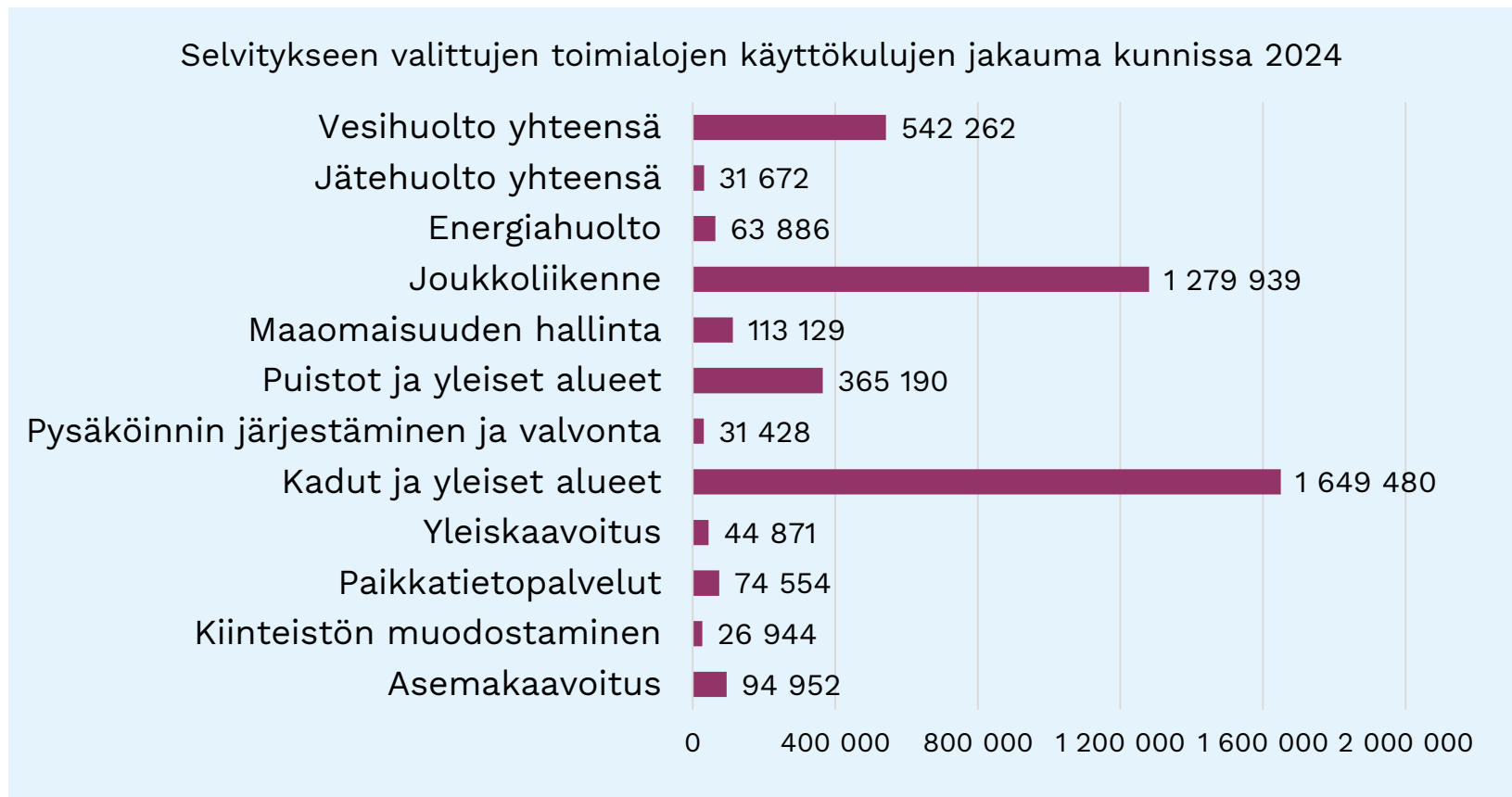
Kaupungit ja kunnat ylläpitäjinä

Kaupungit ja kunnat ylläpitäjinä

Ylläpitokulut

- Vuonna 2024 laaja-alaisesti katsottuna käyttökulut olivat yhteensä noin 4,3 miljardia euroa
- Käyttökustannuksiltaan (2024) suurimmat sektorit olivat
 - Kadut ja yleiset alueet, joiden kulut olivat noin 1,65 miljardia euroa sekä
 - Joukkoliikenne noin 1,3 miljardia euroa että
 - Vesihuollon käyttökulut olivat yhteensä noin 540 miljoonaa euroa koko maan tasolla.

Kaupungit ja kunnat ylläpitäjinä

Omaisuusarvo

- **Kaupungit ja kunnat omistavat merkittävän infraomaisuuden**
- Kuntien infraomaisuuden arvo, kiinteät rakenteet ja laitteet: noin 18 miljardia euroa
- Kuntainfraa ei kuitenkaan kehitetä kokonaisuutena kaikissa kaupungeissa kuten muuta omaisuutta
- **Kehittämistarve tulevaisuudessa infraomaisuuden hallinta ja valtakunnallisen tilannekuvan rakentaminen**
 - valtakunnallinen tietopohja, joka kattaa omaisuuden määrän
 - toimintojen raportointia, jotta talous- ja omaisuustiedot vertailukelpoisia
 - korjausvelan määrittelylle yhteinen käsitteistö ja menettelyt

Kaupungit ja kunnat juridisessa muutoksessa

Kaupungit ja kunnat juridisessa murroksessa

- **Rakennetun ympäristön lainsäädäntö muuttaa toimintaympäristöä kaupungeissa**
- Toimintaympäristön muutos samalla koko alalle
- AKL voimaan alkuvuonna 2027
- YKL voimaan 1.1.2028, lähetekeskustelussa eduskunnassa 30.9.2026
- YRL voimaan viimeistään 1.1.2028
- Katualueen ilmaissaantioikeus poistuisi (maanhankinta vastikkeellista)
- **Valmisteilla oleva yhdyskuntarakentamislaki tuo muutoksia sääntelyyn**
- YRL vaikuttaa monin tavoin yleisten alueiden suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon käytänteisiin, hallintomenettelyjen ja toimintaprosessien kehittämisen osalta. Yleisellä tasolla vastuut kaduista ja yleisistä alueista säilyvät

Kaupungit ja kunnat juridisessa murroksessa

- **YRL:ssä kuntien toimintamahdollisuuksia nykyisestä parantavia säännöksiä kuten paremmat keinot ohjata yleisillä alueilla tehtäviä töitä**
- **YRL:ssä kuntien tehtäviä ja kustannuksia lisääviä tehtäviä**
- YRL:ssä uutta ovat erityisesti kunnossapitosuunnitelma, rakenteiden elinkaarivastuu, esteettömyyden vahvistuminen sekä kunnan laajempi määräys- ja valvontavalta yleisillä alueilla tehtävissä töissä
 - Yleisen alueen suunnitelma, soveltamisala ja vuorovaikutus laajenevat
 - Yleisen alueen suunnitelman esitystapa, yhteentoimivuus ja rakenteellisuus?
 - Kunnossapitosuunnitelma, myös muutoksenhakupotentiaali?
 - Tietoaineiston ylläpitovelvoite yleisillä alueilla olevista kunnan taitorakenteista
 - Rakenteiden lujuus ja vakaus, asetuksella tullaan tarkentamaan
 - Esteettömyys tärkeä kysymys, asetuksenanto mietityttää

Kestävät kaupungit ja kunnat

Kestävät kaupungit ja kunnat

Maarakennusala ja kestävyys

EU:n isoja viestejä

- Jo talouden perusteella Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja hillintä osaksi kaikkea toteutusta
- Kaupunkitulvien, hulevesitulvien, joki- ja vesistötulvien, rannikkoriskien huomiointi
- Kuivuuden ja helteiden huomiointi
- Kaupunkivihreä, kasvava kehityssuunta
- Haavoittuvuuksien arviointi
- Häiriötilanteiden toimintamallit

Kuva Somero-lehti

Kestävät kaupungit ja kunnat

Maarakennusala ja kiertotalous

- **Kiertotalous on EU:n agendalla. 11/26 julkaistava EU:n kiertotaloussäädös ja juuri julkaistu julkisten hankintojen asetuseronnos tuovat lainsäädännöllistä kehystä.** Ympäristön, turvallisuuden, varautumisen, innovaatioiden korostuminen
- Käytännön konkreettiset vaikutukset ovat vielä avoimia
- Kiertotalouden strateginen ohjelma 2035 (kansallinen suunta, kiertotalouden Green Deal (parhaat käytännöt kunnissa ja yrityksissä), kiertotalouslaki ja siihen liittyvä sääntelyn uudistaminen (ohjauskeinot ja velvoitteet). Ministeriöiden, kuntien, maakuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiset kiertotaloustoimet
- Kaupunkien rakennetun ympäristön keskeiset teemat ovat rakennusten uudelleenkäyttö, maa-ainesten ja massojen kierto, kiertotalous kaavoituksessa, vähähiiliset julkiset hankinnat sekä kiertotalouskriteerien hyödyntäminen tontinluovutuksessa ja infrarakentamisessa
- Maarakentamisen kiertotalouden pohjaedellytykset?

**Maanrakentaja myös....
sopeutuu ilmastonmuutokseen
tekee kestävyystyötä
rakentaa kaupunkivihreää
luontopohjaisin ratkaisuin
– paikkoja ratkaista asioita**

Kiitos!

Pirjo Sirén

Johtaja, yhdyskunta ja ympäristö

pirjo.siren@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi